

Sotaveteraanin ja nuorten alakoululaisten koskettava kohtaaminen

Koulujen nykyiset opetus-suunnitelmat mahdollistavat oppimistapahtumien joustavan suunnittelun ja toteuttamisen mm. niin, että reagoidaan erilaisiin ajankohtaisiin tapahtumiin ja aiheisiin. Riippuu koulusta, opettajasta ja tietysti myös oppilaista, miten tätä mahdollisuutta halutaan hyödyntää. Sain tilaisuuden seurata keväällä 2017 varsin läheltä yhtä itenäisyytemme juhluvuoden ”Suomi 100 yhdessä” puiteissa toteutettua hienoa tapahtumaa Vanhan Vaasan alakoulussa. Kyseessä oli koulun 2B -luokan tutustuminen opettaja Ritva Käräjämäen johdolla yhteen sotiemme veteraanin, hänen elämäänsä ja kokemuksiinsa sekä hänen ajatuksiinsa sodista, itsenäisyydestä ja vapaudesta.

Tapahtuman alkujuuret olivat opettaja Ritva Käräjämäen ideassa tuottaa luokan 2B oppilaiden toimesta juhluvuoden kunniaksi sen aihepiiriin liittyvä oma luokkalehti. Oppilaat saivat itse ideoida aiheita ja he kirjoittivat lehden mm. tulevaisuuden näkemyksistään, tuottivat piirustuksia, tekivät mielipidekyselyjä ja suorittivat haastatteluja.

Akseli Virtanen halusi omiana osuutenaan haastatella jotakin sotaveteraania. Opettaja lupautui avustamaan kysymysten laadinnas-

Akseli Virtanen (8 v) haastattelemassa sotaveteraani Yrjö Savolaa (94 v) veteraanien Ruffe's kahviossa.

sa. Kun tunnen vaasalaisen veteraanikentän kohtalaisen hyvin, tarjouduin toimimaan yhdyshenkilönä veteraanien suuntaan. Kokemuksesta tiesin, että 94-vuotias Yrjö Savola on vielä erittäin hyväkuntoinen, olemukseltaan

virkeä sekä kaikenlaisen kommunikointiin hyvin pystyvä sotaveteraani. Savolalle ajatus haastattelusta sopi hyvin.

Akselin kysymykset toimitettiin Savolalle etukäteen tutustumista varten.

Akseli päätti nauhoittaa keskustelun, jotta ei olisi tarvetta muistiinpanojen tekemiseen haastattelun aikana. Savola toi kuitenkin haastattelutilaisuuteen kirjalliset vastaukset, joten tehtävä helpottui tältä osin.

Suunniteltu keskustelu silti käytiin ja tallennettiin.

Keskeiset aiheet haastattelussa olivat Savolan lapsuus ja koulunkäynti, työtehtävät ja harrastukset sekä luonnollisesti osallistuminen sotaan. Savola vartui maalaisympä-

ristössä Etelä-Pohjanmaalla. Urheilua harrastettiin monipuolisesti, aina kilpailemista myöten. Kansakoulu oli kuusivuotinen, oppiaineet olivat nykyajallekin tuttuja. Matematiikka oli Savolan suosikkiaine. Kouluruokailua järjestettiin jo 1930-luvulla, ensimmäisinä vuosina tosin oltiin kotieväiden varassa. Koulumatka kuljettiin jalkaisin tai hiihtäen. Sodan jälkeen Savola kävi teknillisen koulun ja valmistui rakennusmestariksi. Savolan sotilasura alkoi 18-vuotiaana, 6 kk koulutuksen jälkeen oli vuorossa 2,5 vuotta kestänyt rintamapalvelus Rukajärven suunnalla. Savola ei joutunut kovin kiperiin paikkoihin, sillä Rukajärven suunnalla käytiin lähinnä asemasotaa. Aivan viimeisinä päivinä ennen aseleppoa koettiin kuitenkin voimakasta hyökkäysuhkaa vihollisen taholta.

Haastattelun päätteeksi Savola antoi hienon elämänohjeen nykyajan lapsille: ”Muistakaa aina, mitä on vapaus. Kun tulette aikuisiksi, toimikaa niin, ettei koskaan tulisi sotaa. Asioista tulisi aina sopia neuvottelemalla. Sota ei ole koskaan ratkaisu kiistakysymyksiin”.

Lehden valmistumisessa tähdättiin toukokuun alkupuolelle. Savolan kappala-

Yrjö Savolalle esiinnyttiin koulussa kahteen otteeseen. Mukana oli leikkien esitettyjä lauluja. Iloisuus näkyy ja loistaa lasten ilmeistä.

Yrjö Savola Vanhan Vaasan koulun luokka 2B:n juhluvieraana.

leen valmistumista kuitenkin kiirehdyttiin niin, että se voitiin luovuttaa hänelle jo Kansallisena veteraanipäivänä 27.4. Lehden mukana Savola sai luokan oppilaiden työstämän kiitoskortin, jota koristivat oppilaiden piirtämät kukat signeerausten kera. Kortin kääntöpuolella oli isänmaallinen laulu, jota oppilaat olivat koulussa har-

joitelleet kevätkuuhlaa varten. Lehtiprojektille tuli vielä jatkoa. Opettaja sai onnistuneesta veteraanikontaktista ajatuksen, että oppilaat voisivat vielä esittää sopivassa yhteydessä kiitoskortissa olevan laulun Savolalle muistona haastattelusta. Sopiva yhteinen aika löydettiin toukokuun toiselta viikolta samoihin aikoihin, kun oppi-

laat saivat omat kappaleensa luokkalehdestä. Yhdysheikkilön roolissani tarjouduin huolehtimaan Savolan vierailun edellyttämistä käytännön järjestelyistä, lähinnä kuljetuksista.

Luokka oli laitettu Savolan vierailua varten juhla-kuntoon. Vieras istutettiin kunnia paikalle pöydän ääreen, jolla oli valkoinen

liina, Suomen ja veteraanien liput sekä sinivalkoiset orvokit. Seimillä oli sarja Suomen lippuja sekä Suomi 100 tunnusia. Myös Yrjö Savola oli pukeutunut juhlavasti kunniamerkit rinnassaan. Nämä merkit kiinnostivatkin oppilaita suuresti. Yleisöjoukko oli alkuperäisestä laajentunut, mukana oli yhteensä 6 luokkaa opettajineen tasolta 2-4 lk. Opettaja Kärjämäki ohjaili joukkoa tottuneesti, kaikki sujui hienosti. Tilaisuus alkoi tervetuloitovustusten jälkeen kiitoskorttiin sisältyvällä laululla. Sen jälkeen oli vuorossa oppilaiden kyselytuokio. Innokkaita kyselijöitä riitti. Kysyttiin Savolan lapsuudesta, koulunkäynnistä ja tietysti sota-asioista, siis samoista aiheista, jotka olivat esillä Akselin suorittamassa haastattelussakin. Mutta myös uusia aiheita tuli esiin, mm. yhtä tyttöoppilasta kiinnosti naisten rooli sota-aikana. Savola kertoi lotista ja heidän tehtävistään, rintamanaisista sekä myös kotirintamalla arjen tehtävistä vastuun kantaneista naisista. Savolalla oli oivallinen kyky vastata kysymyksiin napakasti ja lasten ymmärtämällä tavalla.

Kyselytuokion jälkeen oli jälleen vuorossa laulesitys: sikermä vanhemmallekin välelle tuttuja kevtälauluja, jotka oppilaiden on tarkoitus

Yrjö Savola sai osallistumisestaan luokan lehti-hankkeeseen oppilailta kauniin kiitoskortin.

esittää koulun kevätkuuhlassa. Lasten antamuksella esittämät laulut olivat upeita kuultavaa ja nähtävää. Savola kertoi vielä lopuksi millainen oli sodan viimeinen päivä hänen lohkollaan Rukajärvellä ennen 4.9.1944 solmittua aselepoa. Tilaisuus päättyi Savolan esittämään itse kirjoittamaansa runoon "Silloin ja nyt".

Saimme myös kutsun yhteiseen ruokailuun oppilaiden kanssa. Ruokalassa suuri joukko oppilaita kävi vielä tervehtimässä Savolaa ja esittämässä hänelle kysymyksiä – ja saivat myös vastaukset. Pois lähtiessämme Savola sai kuulla pihalla vä-

litunnilla olevilta oppilailta lukuisia "heippa" ja "heippa veteraani" tervehdyksiä. Koko vierailun ajan oppilaiden suhtautuminen sotaveteraani Yrjö Savolaan oli mutkaton ja rentoa, mutta samalla kohteliasta ja arvostavaa.

Oppilaat ja opettajat olivat tapahtumasta innoissaan, Savola silminnähden tyytyväinen kokemaansa. Myös tapahtumissa sivullisena mukana elänyt tämän kirjoittaja voi tyytyväisyydellä todeta, että kouluissa on vielä opettajia, jotka haluavat ja kykenevät saaman tällaisen upean tapahtuman aikaiseksi.

Ilkka Virtanen

Koululaiset kuuntelevat keskittyneinä, mitä sotaveteraani on heille kerrottavana.